

Tupakointi ja itsetuhoisuus nuorilla psykiatriseen hoitoon tulleilla potilailla

U seissa epidemiologi- sissa ja ei-kliinisissä tutkimuksissa on todettu itsemurhaa yrittäneiden aikuisten, nuorten ja lasten tupakoivan runsaasti. Psykiatrisissa potilas- aineistoissa tupakoinnin ja itsemurhayritysten välistä yhteyttä on tutkittu aikuisten mutta ei nuorten potilaiden osalta. Ei myöskään ole olemassa aikaisempia tutkimustuloksia siitä, onko tupakoinnilla yhteyttä muuhun kuin itsemurha- tarkoituksessa tehtyyn itsensä vahingoittamiseen. Selvitimme säännöllisen tupakoinnin ja itse- tuhoisuuden (itsemurhayritykset, toistuva itsen- sä viiltely) välistä yhteyttä psykiatrisessa sairaal- ahoidossa olleilla nuorilla.

Mielenterveyshäiriöiden vuoksi hoitoon tul- leiden nuorten määrä on Suomessa kasvanut vii- me vuosina. Tämän vuoksi OYS:n psykiatrian klinikassa avattiin huhtikuussa 2001 uusi nuor- isopsykiatrisen akuuttihoito-osasto. Sen aloit- taessa toimintansa käynnistettiin myös STUDY 70 -tutkimusprojekti. Hankkeen tutkimusaineis- to muodostuu kaikista osastolle ensi kertaa hoi- toon tulleista nuorista (ikä 12–17 vuotta), jot- ka ovat huoltajansa kanssa antaneet kirjallisen suostumuksen tutkimukseen osallistumiseen. Study 70 -tutkimusprojektissa tutkitaan nuorten mielenterveyshäiriöihin liittyviä psykososiaalisia, biologisia ja geneettisiä riskitekijöitä, etsitään selityksiä nuorten psykiatrisen sairaalahoidon lisääntyneelle kysynnälle ja selvitetään nuorten psykiatrisen hoitoon liittyviä tekijöitä ja hoidon vaikuttavuutta. Tutkimusprojekti tuo myös uut-

Mäkikyrö T, Hakko H, Timonen M, Ilomäki R, Marttunen M, Lappalai- nen J, Läksy K, Räsänen P. Smoking and suicidality among adolescent psychiatric patients. *J Adolesc Health* 2003;4:250–3.

ta tietoa siitä, miten akuutin psykiatrisen sairaalaosaston kliiniseen työhön sovitettu tieteellisten tutkimustieto- jen keruu onnistuu käytän- nössä. Tiedonkeruu jatkuu edelleen, ja alustavia tutki-

mustuloksia on alettu raportoida.

Tämän tutkimuksen aineisto koostui 157 nuoresta, jotka olivat hoidossa osastolla huhti- kuun 2001 ja heinäkuun 2002 välisenä aikana.

Hoitava lääkäri teki nuorille diagnostisen K-SADS-PI-haastattelun (Schedule for Affective Disorder and Schizophrenia for School-Age Children Present and Lifetime) DSM-IV-diag- noosien tekemiseksi. Tästä haastattelusta poi- mittiin tiedot itsemurhayrityksistä, toistuvasta itsensä vahingoittamisesta ja säännöllisestä tupakoinnista. Tupakoinnin yhteyttä itsetuhoisuu- teen analysoitiin logistisen regressiomallin avul- la ottaen huomioon useiden sosiodemografisten (sukupuoli, ikä, perherakenne, koulumenestys, vanhempien päihteidenkäyttö, perheen sosioeko- nominen tilanne) ja kliinisten tekijöiden (nuoren psyykinen häiriö) mahdollinen vaikutus.

Tutkituista nuorista 79,0 % tupakoi päivit- täin. Tupakoivilla nuorilla oli yli nelinkertainen vakavan tai hengenvaarallisen itsemurhayrityk- sen riski (OR 4,33, 95 %:n luottamusväli (CI) 1,23–15,20) verrattuna tupakoimattomiin nuor- iin. Tupakoivilla nuorilla oli myös kolminker- tainen ajoittaisen (OR 3,32, CI 1,09–10,10) tai säännöllisen (OR 3,00, CI 1,08–10,10) itsensä vahingoittamisen riski. Itsetuhoisuus oli tavalli- sempaa tytöillä ja masentuneilla nuorilla.

TAULUKKO. Itsemurha-ajatusten ja -yritysten sekä muun itseä vahingoittavan käytöksen yhteys säännölliseen tupakointiin psykiatrisessa sairaalahoitossa olleilla 12–17-vuotiailla nuorilla.

	Itsemurha-ajatukset			Itsemurhayritykset			Muu itseä vahingoittava käyttäytyminen		
	Ei lainkaan	Vähän	Toistuvia	Ei lainkaan	Ei hengen- vaarallisia	Hengen- vaarallisia	Ei lainkaan	Satunnaista	Toistuvaa
Esiintyvyys tupakoinnilla nuorilla	n %	n %	n %	n %	n %	n %	n %	n %	n %
Pojat	26 45,6	8 14,0	23 40,4	37 64,9	8 14,9	12 21,1	29 50,9	13 22,8	15 26,3
Tytöt	9 13,4	12 17,9	46 68,7	19 28,4	12 17,9	36 53,7	11 16,4	21 31,3	35 52,2
Yhteensä	35 28,2	20 16,1	69 55,6	56 45,2	20 16,1	48 38,7	40 32,3	34 27,4	50 40,3
Riskitekijä ¹		OR CI	OR CI		OR CI	OR CI		OR CI	OR CI
Säännöllinen tupakointi	Ref.	0,88 0,17–4,50	0,64 0,16–2,63	Ref.	0,64 0,23–1,70	4,33 1,23–15,20	Ref.	3,32 1,09–10,10	3,00 1,08–10,10
Muut merkitsevät selittävät tekijät									
Naisukupuoli		4,89 1,45–16,76	4,83 1,78–13,08		2,74 1,08–6,90	7,93 3,18–19,76		3,68 1,52–8,93	4,45 1,95–10,37
Masennus		4,07 1,09–15,15	8,49 2,62–27,47		3,37 1,30–8,74	4,81 1,95–11,84			2,47 1,08–5,67

¹ Säännöllisen tupakoinnin yhteys itsemurha-ajatuksiin ja -yrityksiin sekä muuhun itseä vahingoittavaan käyttäytymiseen on estimoitu logistisen regressiomallin avulla (odds ratio ja sen 95 %:n luottamusväli (CI)) ottaen huomioon myös mahdollisten muiden tekijöiden vaikutus (perherakenne, äidin työtilanne, nuoren koulumenestys, vanhempien päihteidenkäyttö, nuoren psyykkiset häiriöt).

Tulokset osoittivat, että edellä mainitut vaarat olivat psykiatristen ongelmien vuoksi psykiatriseen sairaalahoitoon tulleilla tupakoivilla nuorilla huomattavasti lisääntyneet. Uusi havainto oli myös nuorten säännöllisen tupakoinnin liittyminen toistuvaan itsensä vahingoittamiseen. Tällaista ei ole aikaisemmin raportoitu. Tutkimustulostemme perusteella ei voida tehdä päätelmiä syy-suhteista. Viime aikoina tehdyissä tutkimuksissa on saatu viitteitä siitä, että kes-

kushermoston noradregerisiin, dopaminergisiin ja serotonergisiin järjestelmiin saattaa syntyä muutoksia nuorena koetun nikotiinialtistuksen vuoksi. Toisaalta nuoren tupakointi voi liittyä myös muuhun terveyttä vaarantavaan käyttäytymiseen. Huomion kiinnittäminen varhain aloitettuun säännölliseen tupakointiin saattaa auttaa itsemurhavaaran havaitsemista ja nopeuttaa asianmukaisen hoidon aloittamista tarpeeksi ajoissa.

TARU MÄKIKYRÖ, LT
HELINÄ HAKKO, FT
RISTO ILOMÄKI, LK
KRISTIAN LÄKSY, LKT
PIRKKO RÄSÄNEN, professori
OYS:n psykiatrian klinikka
PL 26, 90029 OYS

MARKKU TIMONEN, LT
OYS:n psykiatrian klinikka
PL 26, 90029 OYS
ja Oulun yliopisto, kansanterveystieteen ja
yleislääketieteen laitos
PL 5000, 90014 Oulun yliopisto

JAAKKO LAPPALAINEN, professori
University of Yale
School of Medicine
Department of Psychiatry
New Haven, CT, USA

MAURI MARTTUNEN, professori
OYS:n psykiatrian klinikka
PL 26, 90029 OYS
ja HYKS, Peijaksen sairaala
00140 Vantaa